

Oponentský posudek

Jakub Doležal: „Ekonomické aspekty německého sjednocení. Měnová unie a její následky“, Rigorózní práce, Praha, FF UK, Ústav světových dějin, 2005, 113 str. rkp. + přílohy

Otázka německého sjednocení a jeho následných dopadů na bývalou NDR je stále vděčným tématem nejen německé, ale i světové historiografie. Kolega Jakub Doležal se ve své rigorózní práci zaměřil na výzkum klíčového problému sjednocovacího procesu, tj. na genezi měnové, hospodářské a sociální unie mezi SRN a NDR, která byla podepsána 17. května 1990 v Bonnu. Svůj text rozdělil na dva tematické celky. V prvním sledoval vývoj politických událostí od podzimu 1989 do léta 1990. V druhé části analyzoval ekonomické procesy na území východního Německa, které byly výsledkem transformace centrálně plánovaného hospodářství NDR na sociálně tržní ekonomiku.

Obsahovým jádrem první poloviny práce je rozbor západoněmeckého vztahu vůči rychle kolabujícímu východoněmeckému režimu, a to od Kohlova desetibodového plánu z listopadu 1989 po kancelářovu nabídku měnové unie z února 1990. Autor - dle mého soudu - dobře charakterizoval onu zásadní politickou proměnu Kohlova přístupu, která byla motivována především obavou z neúčinnosti desetibodového plánu, který nebyl schopen zastavit pokračující exodus východoněmeckých občanů na západ. A to byla právě tzv. první státní smlouva, která vstoupila v platnost 1. července 1990, jejíž důsledky urychlily obnovení německé jednoty. Důležitým dodatkem k první části práce je autorova kapitolka o sovětských finančních požadavcích vůči SRN, které se nakonec - po až kramářském smlouvání mezi Gorbačovem a Kohlem - ustálily na přibližně výši 15 miliard německých marek. (Vím, že následující dotaz jde nad rámec autorova textu, ale setkal jsem se v literatuře v jím studované literatuře s potvrzením či odmítnutím teze o podílu sovětských tajných služeb na destabilizaci Honeckerova vedení SED?)

Druhá část Doležalovy rigorózní práce není klasickým historiografickým textem, ale analýzou tzv. dějin přítomnosti, v tomto případě rozbořením ekonomických důsledků sjednocovacího procesu. Autor zde mj. použil svých znalostí hospodářské geografie a podle principu „jádro - periferie“ zařadil území bývalé NDR do periferie, přirozeně se všemi polickými důsledky.

Řemeslná stránka práce je na solidní úrovni, autor dobře zpracoval poznámkový aparát i seznam použitých pramenů a literatury. Rovněž literární stránka textu je kvalitní. Mohu tedy odpovědně konstatovat, že kolega Jakub Doležal napsal rigorózní práci, která zcela odpovídá všem požadavkům, které na ni jsou kladeny. Proto také předloženou práci doporučuji k obhajobě před státní zkušební komisí.

V Praze, 1. září 2006

Prof. PhDr. Vladimír Nálevka, CSc.